

6353 SAYILI KANUN SONRASI YURT DIŞINDA BULUNAN TÜRK ÖĞRENCİLERİN YURT DIŞINDA GEÇEN RESMİ ÖĞRENCİLİK SÜRELERİNİN SİĞORTALILIKLARI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yasin KULAKSIZ(*)

1 - GİRİŐ

08.04.1929 tarihinde kabul edilen ve 16.04.1929 tarihli ve 1169 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 1416 sayılı “Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun” hükümlerine göre öğrenim görmek amacıyla yurt dışına gönderilen öğrencilerden, gittikleri ülkelerde mecburi hizmetlerini tamamlamalarını müteakip yurda dönüşleri sonrasında çalışmaya başlayanlardan mülga 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uyarınca çalışmaya başlayıp 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi kapsamında çalışmalarını devam ettirenler bulunmaktadır.

Bu çalışmada 04.07.2012 tarihinde kabul edilen ve 12.07.2012 tarihinde yayımlanan 6353 sayılı Kanunla birlikte yukarıda bahsedilen Kanun hükümlerine tabi olarak çalışanların yurt dışında resmi öğrenci olarak geçirmiş oldukları öğrenim sürelerinin 18 yaşın tamamlanmasından sonraki bölümüne borçlanabilme imkânı veren değişiklikten bahsedilecektir.

2- ÖĞRENCİLİKLE İLGİLİ HÜKÜMLER

1416 sayılı Kanunun uygulaması 29.01.1993 tarihli ve 93/4074 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan “Türk Öğrencilerin Yabancı Ülkelerde Öğrenim Görmesi Hakkında Yönetmelik” hükümleri uyarınca düzenlenmiştir.

Öğrenim amacıyla yurt dışına gönderilen öğrencilerden, yurt dışında örgün öğretim kurumlarında lisans ve lisans üstü düzeyde öğrenim yapacak resmi-burslu öğrenciler ile özel öğrenci olarak kendi

(*) SGK Müfettiő Yardımcısı

hesaplarına ilk, orta, lisans ve lisans üstü düzeyde öğrenim yapacak öğrenciler bu yönetmelik kapsamına girmektedir. Yurt dışında resmi-burslu statüde öğrenim yapmaya hak kazanan öğrencilerden daha önceki öğrenimlerinden dolayı veya herhangi bir nedenle zorunlu hizmetle yükümlü olanlar, zorunlu hizmetini yaptığını, parasal karşılığını ödediğini, taksitle ödemede anlaştığını belgelendirmek zorundadırlar.

Öğrenciliklerinin tanınması için yurt dışından başvuruda bulunanlara, öğrencilik tanıma işlemleri tamamlanıncaya kadar müşavirlikler veya ataşeliklerce, bunların bulunmadığı yerlerde konsolosluklarca bir defaya mahsus olmak üzere, altı ay süre ile askerlik ve pasaport işlemlerini yaptırabilmeleri için ilgili mercilere verilmek üzere öğrenci olduklarına dair belge düzenlenebilecektir.

Resmi-burslu öğrencilerin lisans düzeyindeki öğrenimlerini programlarında gösterilen normal süreler, yüksek lisans düzeyindeki öğrenimlerini iki, doktora düzeyindeki öğrenimlerini de üç yıllık normal süreler içerisinde tamamlamaları esastır. Ancak, Bakanlıkça lisans düzeyindeki öğrenimini normal süresi içerisinde tamamlayamayan öğrenciye geçerli mazerete dayalı olarak bir yıl resmi-burslu, bir yıl da resmi-burssuz statüde; yüksek lisans düzeyindeki öğrenciye altı ay resmi-burslu, altı ay da resmi-burssuz statüde; doktora düzeyindeki öğrenciye ise bir yıl resmi-burslu, bir yıl da resmi-burssuz statüde süre uzatımı verilebilecek ve gerekli görülmesi halinde hazırlık veya telafi öğrenimi için bir yıl süre verilebilecektir.

Ortaöğretim ve yükseköğretim sistemleri yapı ve işleyiş farklılıkları nedeniyle yukarıda belirtilen sürelere uygunluk göstermeyen ülke üniversitelerinde öğrenim gören öğrenciler için bu süreler kazanılmış hak teşkil etmeyecek; öğrencilerin lisansüstü öğrenim süre ve planları, ilgili ülkedeki dış temsilcilikten alınacak ayrıntılı bilgiler doğrultusunda Bakanlıkça farklı belirlenebilecektir.

3- BORÇLANMAYA İLİŞKİN HÜKÜMLER

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasasının "sigortalıların borçlanabileceği süreler" başlıklı 41 inci maddesinin 04.07.2012 tarihli ve 6353 sayılı Kanun ile değişik (j) bendine göre;

Sigortalı olmaksızın, 1416 sayılı Kanuna göre yurt dışına gönderilen ve öğrenimini başarıyla tamamlayarak yurda dönenlerden yükümlü bulunduğu mecburi hizmet süresini tamamlamış olanların, yurt dışında resmi öğrenci olarak geçirmiş oldukları öğrenim sürelerinin 18 yaşının tamamlanmasından sonraki döneme ait olan kısmı, kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları ve talep tarihinde 82'nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın % 32'si üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılarak, borçlandırılan süreleri sigortalılıklarına sayılacaktır.

5510 sayılı Kanuna 6353 sayılı Kanun ile eklenen geçici 43 üncü maddeye göre;

1416 sayılı Kanun hükümlerine göre yurt dışına gönderilen ve öğrenimini başarıyla tamamlayıp yurda dönenerek yükümlü bulunduğu mecburi hizmet süresini tamamlamış olanlardan, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmaya başlamış olup geçici 4'üncü madde kapsamında çalışmaya devam edenler; yurt dışında resmi öğrenci olarak geçirmiş oldukları öğrenim sürelerinin 18 yaşının tamamlanmasından sonraki döneme ait olan kısmının tamamını veya bir bölümünü, bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde veya mecburi

hizmetlerini tamamlayacakları tarihten itibaren üç ay içinde müracaat etmeleri ve müracaatın kabul edildiği ay itibarıyla geçerli olan emekli keseneğine esas kazanç tutarı üzerinden ve borçlanacakları süreye ilişkin olarak hesaplanacak kesenek ve kurum karşılığı toplamından oluşan yükümlülük tutarının tamamını peşin olarak veya müracaatın kabul tarihinden itibaren on iki ayda eşit taksitler halinde ödemek suretiyle borçlanabileceklerdir.

Borcunu taksitler halinde ödeyecek olanların borçlanma işlemi sırasında hesaplanan aylık taksit tutarı, borcun ödendiği tarihteki prime esas asgari kazanç oranlanarak, söz konusu oran ilgili ayın prime esas asgari kazancı ile çarpılacak ve bulunan tutar, ilgili ayın taksit tutarı kabul edilecektir.

Borcunun tamamını peşin ödeyenler ile taksit ödeme dönemi sonunda borcunun tamamını ödemiş olduğu tespit olunanların borçlanmış oldukları süreler, fiili hizmet süresinin hesabında ve iştirakçiliğin başlangıç tarihinin tespitinde dikkate alınacaktır. Aylık taksitlerini zamanında ödemeyenlerin önceki aylara ilişkin olarak ödemiş oldukları tutarlar, süresi geçen son taksit tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgililere iade olunacaktır.

Maddenin devamı üçüncü fıkrasına göre bu maddeye göre yapılacak borçlanma işlemlerine ilişkin olarak birinci ve ikinci fıkrada düzenlenememiş bulunan hususlar hakkında mülga hükümleri dahil 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.

4- SONUÇ

6353 sayılı Kanun ile birlikte yurt dışında resmi öğrenim gören öğrencilerin öğrenim sürelerini mecburi hizmetlerini tamamlamış olmaları halinde 18 yaşından sonraki bölümünü mülga 5434 sayılı Kanun uyarınca çalışmaya başlayıp geçici 4 üncü madde kapsamında çalışmaya devam etmeleri durumunda borçlanabilmeleri imkanı getirilmiştir. Söz konusu borçlanmaya ilişkin hükümler Kanunun yürürlük tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun geçici 43 üncü maddesi, yürürlük tarihinden sonra ise 5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (j) bendi ile düzenlenmiştir.

Öğrenciler açısından getirilen bu borçlanma müessesinin fiili hizmet süresinin hesabında ve iştirakçiliğin başlangıç tarihinin tespitinde dikkate alınarak onlara sosyal güvenlik anlamında hizmet kazandırması yönüyle isabetli olduğunu söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

- 6353 sayılı kanun
- 5510 sayılı sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası kanunu
- 1416 sayılı ecnebi memleketlere gönderilecek talebe hakkında kanun
- Türk öğrencilerin yabancı ülkelerde öğrenim görmesi hakkında yönetmelik